

רציפות במידה שווה וליפשיציות

הגדרות

1. תהייה $f : D \rightarrow \mathbb{R}, D \subseteq \mathbb{R}$. נאמר ש- f רציפה במידה שווה (רבמ"ש) ב- D אם מתקיים

$$\forall \varepsilon > 0 \exists \delta > 0 \forall x, \hat{x} \in D \quad |\hat{x} - x| < \delta \Rightarrow |f(\hat{x}) - f(x)| < \varepsilon$$

• ההבדל בין רבמ"ש לרציפות: f רציפה ב- D אם היא רציפה בכל $x \in D$ אם $x \in D$ $\forall \varepsilon > 0 \exists \delta > 0 \forall \hat{x} \in D \quad |\hat{x} - x| < \delta \Rightarrow |f(\hat{x}) - f(x)| < \varepsilon$, כלומר לכל x_0 קיימת δ התלויה גם ב- x_0 וגם ב- ε , ואם f רבמ"ש ב- D , δ תלויה רק ב- ε .

ליפשיציות

תהי f רציפה במקטע I וגזירה בכל נקודה פנימים של I אם קיים $M \in \mathbb{R}$ כך ש- $|f(x_1) - f(x_2)| \leq M|x_1 - x_2|$, $\forall x_1, x_2 \in I$. נאמר ש- f היא M-ליפשיצית

משפטים

1. רבמ"ש $\Leftarrow$ רציפות:

יהי $I \subseteq \mathbb{R}$, ותהי $f : I \rightarrow \mathbb{R}$ רבמ"ש ב- I . אזי f רציפה ב- I (הוכחה מיידית מההגדרות)

2. יהיו $f : D \rightarrow \mathbb{R}, D \subseteq \mathbb{R}$. f איננה רבמ"ש ב- D אם קיים $\varepsilon_0 > 0$ וקיימות 2 סדרות $(x_n)_{n=1}^\infty, (\hat{x}_n)_{n=1}^\infty$ המקיימות את שלושת התנאים הבאים:

א) $\forall n \in \mathbb{N} \quad x_n, \hat{x}_n \in D$

ב) $\lim_{n \rightarrow \infty} (x_n - \hat{x}_n) = 0$

ג) $\forall n \in \mathbb{N} \quad |f(x_n) - f(\hat{x}_n)| \geq \varepsilon_0$

הוכחה $\Leftarrow$ אם f אינה רבמ"ש, היא מקיימת את השלילה של ההגדרה, קרי $\exists \varepsilon > 0 \forall \delta > 0 \exists x, \hat{x} \in D \quad |\hat{x} - x| < \delta \wedge |f(\hat{x}) - f(x)| \geq \varepsilon$. אזי בפרט לכל $n \in \mathbb{N}$ עבור $\delta = \frac{1}{n}$, קיימים $x_n, \hat{x}_n$ המקיימים $|\hat{x}_n - x_n| < \delta = \frac{1}{n} \wedge |f(\hat{x}_n) - f(x_n)| \geq \varepsilon$. ולכן מתקיים

$$\forall n \in \mathbb{N} \quad |\hat{x}_n - x_n| < \delta = \frac{1}{n} \iff -\frac{1}{n} \leq \hat{x}_n - x_n \leq \frac{1}{n}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (\hat{x}_n - x_n) = 0$$

וממשפט הכריך נקבל $\Rightarrow$ נישים היינה על הכיוון

3. משפט קנטור

יהיו $a < b \in \mathbb{R}$, ותהי $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ פונקציה רציפה בכל $[a, b]$. אזי f רבמ"ש ב- $[a, b]$.

הוכחה • נניח בשלילה שהיא איננה רבמ"ש

• ממשפט (2) קיים $\varepsilon_0 > 0$ וקיימות 2 סדרות $(x_n)_{n=1}^\infty, (\hat{x}_n)_{n=1}^\infty$ המקיימות את 2, ב, ג.

• מ-2 נסיק ש- $(x_n)_{n=1}^\infty, (\hat{x}_n)_{n=1}^\infty$ חסומות ע"י a, b , כלומר $a \leq x_n, \hat{x}_n \leq b$. $\forall n \in \mathbb{N}$. ולכן ממשפט בולצאנו ווירשטראס קיימות תת סדרות מתכנסות $(x_{n_k})_{k=1}^\infty, (\hat{x}_{n_k})_{k=1}^\infty$, ונסמן $\lim_{k \rightarrow \infty} x_{n_k} = x_0 \in D$

• נשים לב שמתקיים $\forall k \in \mathbb{N} \quad x_{n_K} = \hat{x}_{n_k} + (x_{n_k} - \hat{x}_{n_k})$ ומאש"ג נקבל $\lim_{k \rightarrow \infty} \hat{x}_{n_k} = \lim_{k \rightarrow \infty} x_{n_k} = x_0$

• מרציפות f נקבל $\lim_{k \rightarrow \infty} f(x_{n_k}) = \lim_{k \rightarrow \infty} f(\hat{x}_{n_k}) = f(x_0)$ ולכן בפרט קיים $K \in \mathbb{N}$ כך שלכל $k > K$ מתקיים $|x_{n_k} - \hat{x}_{n_k}| < \varepsilon_0$ בסתירה

4. אפיון היינה לקיום גבול של פונקציה בנקודה

תהי $f : D \rightarrow \mathbb{R}, x_0 \in \mathbb{R}$. אז יש ל- f גבול ב- x_0 אם לכל $(x_n)_{n=1}^\infty$ סדרת היינה עבור f ב- x_0 , הסדרה $(f(x_n))_{n=1}^\infty$ מתכנסת.

הוכחה נראה שקילות לאפיון היינה:

$\Leftarrow$ אם קיים הגבול $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = L \in \mathbb{R}$, לכל $(x_n)_{n=1}^\infty$ סדרת היינה יתקיים $\lim_{n \rightarrow \infty} f(x_n) = L$, כלומר קיים הגבול הנ"ל כנדרש.
 $\Rightarrow$ נגדיר 2 סדרות היינה $\tilde{x}_n, \hat{x}_n$, נסמן $\lim_{n \rightarrow \infty} \tilde{x}_n = L_1$, $\lim_{n \rightarrow \infty} \hat{x}_n = L_2$. אזי מאינפי 1 הסדרה השזורה $(\tilde{x}_1, \hat{x}_1, \tilde{x}_2, \hat{x}_2, \dots, \tilde{x}_n, \hat{x}_n, \dots)$ היא גם סדרת היינה, ולפי ההנחה הסדרה הנ"ל מתכנסת (נסמן L) ולכן קבוצת הגבולות החלקיים שלה היא בדיוק $\{L\}$, כלומר $L_1 = L = L_2$ ולכן מאפיון היינה $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = L$ כנדרש

5. קריטריון קושי לקיום גבול של פונקציה בנקודה
 תהי $f : D \rightarrow \mathbb{R}$ המוגדרת בסביבה מנוקבת של $x_0 \in \mathbb{R}$.
 אז יש ל f גבול ב x_0 אם מתקיים תנאי קושי לקיום גבול של פונקציה בנקודה:

$$\forall \varepsilon > 0 \exists \delta > 0 \forall \tilde{x}, \hat{x} \in D \quad \tilde{x}, \hat{x} \in (x_0 - \delta, x_0 + \delta) \setminus \{x_0\} \Rightarrow |f(\tilde{x}) - f(\hat{x})| < \varepsilon$$

הוכחה יהא $\varepsilon > 0$ נתון.

$\Leftarrow$ נניח שקיים $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \stackrel{def}{=} L \in \mathbb{R}$. אזי קיימת $\delta > 0$ שעבורה $\delta > 0$ $|f(x) - L| < \frac{\varepsilon}{2}$ $\hat{x} \in (x_0 - \delta, x_0 + \delta) \setminus \{x_0\}$ אזי בפרט עבור $\tilde{x}, \hat{x} \in (x_0 - \delta, x_0 + \delta)$ מתקיים כנדרש:

$$|f(\tilde{x}) - f(\hat{x})| = |f(\tilde{x}) - L + L - f(\hat{x})| \stackrel{\Delta}{\leq} |f(\tilde{x}) - L| + |L - f(\hat{x})| = |f(\tilde{x}) - L| + |f(\hat{x}) - L| < 2 \frac{\varepsilon}{2} = \varepsilon$$

בערה ההבדל מרבמש הוא הסביבה המנוקבת!

$\Rightarrow$ נגדיר סדרת היינה x_n ל x_0 עבור f , אזי עבור $\delta > 0$ המתאימה ל ε הנתון לפי תנאי קושי, ונקבל שקיים $N \in \mathbb{N}$ שמקיים לכל $n > N$ $0 < |x_n - x_0| < \delta$ ולכן בפרט לכל n, m מתקיים $0 < |x_n - x_m| < \delta$ ולכן $|f(x_n) - f(x_m)| < \varepsilon$ אזי $(f(x_n))_{n=1}^\infty$ היא סדרת קושי ועל כן מתקיים $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$ כנדרש.

6. רציפות בקטע פתוח + גבולות בקצוות $\Leftarrow$ רבמש בקטע
 יהיו $a < b \in \mathbb{R}$ ותהי $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ פונקציה רציפה בכל (a, b) . אזי f רמב"ש ב (a, b) אם קיימים במובן הצר הגבולות החד צדדיים $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x), \lim_{x \rightarrow b^-} f(x)$.

הוכחה ראשית נשים לב שזוהי גרסה למשפט קנטור על קטע פתוח.

$\Rightarrow$ נניח שהגבולות קיימים.

$$\forall x \in [a, b] \quad \hat{f}(x) = \begin{cases} \lim_{x \rightarrow a^+} f(x) & x = a \\ f(x) & x \in (a, b) \\ \lim_{x \rightarrow b^-} f(x) & x = b \end{cases} \quad \bullet \text{ נגדיר } \hat{f} : [a, b] \rightarrow \mathbb{R} \text{ כך ש}$$

$\bullet$ ממשפט קנטור $\hat{f}$ רבמש ב $[a, b]$ ובפרט לכן רבמש ב (a, b) משום ש $(a, b) \subseteq [a, b]$

$\bullet$ $f, \hat{f}$ מתלכדות ב (a, b) , לכן f רמב"ש ב (a, b)

$\Leftarrow$ נניח ש- f רבמש ב (a, b) .

נשים לב להערה בהוכחה על קושי, אזי לכל ε נתאים δ בהגדרת רבמש, אזי תנאי קושי מתקיים ולכן יש גבולות ב $\{a, b\}$.

מסקנה (!) הפונקציה הרציפה $f : (a, b) \rightarrow \mathbb{R}$ רמב"ש בקטע הפתוח (a, b) אם קיימת לה הרחבה רציפה לקטע הסגור $[a, b]$

7. פונקציית הנגזרת f' חסומה אם f ליפשיצית

תהי f רציפה במקטע I וגזירה בכל נקודה פנימית של I , ובנוסף f' חסומה ב I אזי f היא ליפשיצית.

הוכחה

$\forall x \in I \quad |f'(x)| \leq M$ $0 \leq M \in \mathbb{R}$ שמתקיים

יהיו $x_1 < x_2 \in I$. גזירה רציפה ב I ולכן רציפה ב $[x_1, x_2]$, וגזירה בפרט ב (x_1, x_2) .

לכן מקיימת בקטע את תנאי משפט לגראנז', אזי קיים $c \in (x_1, x_2)$ המקיים $f'(c) = \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1}$ $\iff |f'(c)| = \frac{|f(x_2) - f(x_1)|}{|x_2 - x_1|}$ ובתוספת של הנתון נקבל שמתקיים $|f(x_2) - f(x_1)| \leq M |x_2 - x_1|$ ועל כן ליפשיצית כנדרש.